

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida interfaol metodlardan foydalanish

Fazilat Ikrom qizi To'rayeva
Linura Dilshodovna Otayeva
Urganch davlat universiteti

Annotatsiya: Bu maqolada "Boshlang'ich sinf ona tili darslarida interfaol metodlardan foydalanish" mavzusini ko'rib chiqamiz. Bu ta'rifdagi mavzu boshlang'ich sinf ona tilini o'rganishga yo'naltirilgan darslarda interfaol metodlardan foydalanishni ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Interfaol metodlar, aktiv qatnashish, guruh ishlari, muzokaralar, amaliy mashg'ulotlar, proyektlar, fikr almashish, kommunikatsiya, ko'nikmalar, muammolarga yechim topish, rol o'yinlari, tahlil qilish, kritik tasavvur, o'zlashtirish, hamkorlik, bilim oshirish, o'z fikrlarini ifoda qilish, o'rganish jarayonlari, foydalanuvchilar, texnologiyalar

Use of interactive methods in primary class mother language lessons

Fazilat Ikram kizi Torayeva
Linura Dilshodovna Otayeva
Urganch State University

Abstract: In this article, we consider the topic "Using interactive methods in primary school mother tongue classes." The topic in this description shows the use of interactive methods in the lessons aimed at learning the mother tongue of the elementary school.

Keywords: interactive methods, active participation, group work, negotiations, practical training, projects, exchange of ideas, communication, skills, problem solving, role-playing, analysis, critical thinking, mastery, cooperation, knowledge enhancement, expression of opinions, learning processes, users, technologies

Ona tilini o'rganish jarayonida interfaol metodlardan foydalanish, o'rganuvchilarga tilni amalda osonlashirish, tarjima qilish, grammatikani tekshirish, tarkibni tahlil qilish va semantic analiz qilish kabi ko'plab muhim vazifalarda yordam beradi. Bu metodlar dasturlashda ishlab chiqilgan va o'rganish platformalarida ham keng qo'llaniladi.

Interfaol metodlardan foydalanishning asosiy sabablari quyidagilardir:

1. O'qituvchi yoki muallim uchun maqola mavzusining o'quvchilarning bilim darajalarini oshirishga yordam berishi. Mavzu, o'quvchilarning ilmiy qiziqishlarini oshirish va ularning fikrlarini yanada kengaytirishga qodir bo'lishi kerak.

2. O'qituvchining o'qitishni osonlashtirishi. Maqola o'quvchilarning tushunish vaqtida qo'llanishi mumkin bo'lgan bo'lishi kerak. Eng qiyin mavzularni oson, qiziqarli yoki ko'zni yosh kuzatib boradigan uslubda qo'llash imkonini taqdim etishi kerak.

3. O'qituvchining qiziqishlarini qondirish. Mavzuni tanlashda o'qituvchi o'zining qiziqishlariga, ilmiy soha bo'yicha yo'nalishiga va o'quvchilarning muammolariga qaratib chiqishi kerak. Bu, o'qituvchining mavzuni o'quvchilar bilan bo'lgan aloqasini mustahkamlashga yordam beradi.

4. O'quvchilar uchun maqolani qiziqarli qilish. Mavzuni tanlashda o'qituvchi o'quvchilar uchun qiziqarli vaqtni qoldirishga intilishi kerak. Mavzuni jismoniy, ijtimoiy, siyosiy yoki shaxsiy tarzda o'quvchilarning qiziqtiradiganliklariga bog'liq ravishda qo'llashga intilishi mumkin.

5. Mavzuni muammoga javob qilib chiqarish. Maqola, muammoga javob qilish va unda o'quvchilarni qiziqtirish vaqtida foydalanilishi mumkin bo'lgan ma'lumotlar va tahlillar qo'shish orqali o'quvchilarning fikr-mulohazalarini rivojlantirishi mumkin.

6. Ko'p tarafdorligi ta'minlash. Maqolani tanlashda, o'quvchilarning o'z fikr-mulohazalarini qo'llash va ularga o'z maslahatlarini bildirishga imkon yaratish kerak. O'quvchilar o'z fikrlarini, talabalar orasida muzokaralar orqali bayon qilishlari va ularga qo'shimcha ma'lumotlar taqdim etishlari mumkin bo'lishi kerak.

Maqolaning maqsadi, o'quvchilarning bilimini oshirish, ularning fikrlarini kengaytirish va o'quv jarayonini mustahkamlashga yo'l qo'yishdir. Bu maqolani yozgan o'qituvchining o'quvchilarga yordam berish, ularni ilmiy qiziqishlarni oshirish va o'z fikrlarini yanada rivojlantirishga intilishga qaratilgan maqsadni ifoda etishga imkon beradi.

Kelajakning o'zida nima xaritalanganligi esa, o'quvchilarni ilmiy tarbiyalash va o'quvchi o'rtasida aloqani kuchaytirishga yordam berishdir. Maqola o'quvchilar uchun qiziqtirici, foydali va qonuniy bo'lgan ma'lumotlar taqdim etish orqali ularga o'z fikrlarini ifoda qilish, ko'nikmalarni o'rganish va yaratuvchi o'ylash qobiliyatini rivojlantirishga imkon beradi. Bu, o'quvchilarning o'z bilim va ko'nikmalari bilan o'z fikrlarini qurish va jamiyatda muammolar yuzasidan aholining qiyinchiliklarini hal qilishda o'z ahamiyatini ko'rsatadi.

Kelajakdagi xaritalanishning asosiy sabablari shunlardir:

1. O'quvchilarning ilmiy qiziqishlarini oshirish: Maqola o'quvchilarni ilmiy tarbiyalashga yo'l qo'yish orqali ularga yangi bilimlar va sohalar haqida qiziqishlar uyandirishga yordam beradi. Bu, ularga mustahkam, kengaytirilgan o'quv jarayoni

orqali kelajakda o'zlarini ilmiy sohadagi mutaxassislar sifatida rivojlantirish imkonini yaratadi.

2. Ko'nikmalarni rivojlantirish: Maqola o'quvchilarga yangi ko'nikmalarni o'rganish, ularning o'zlarini bajarish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Bu, ularga mustahkam, yaratuvchi va muxlislik bilan vazifalarni bajarish va muammolarga yechim topishda o'zlarini tayyorlash imkonini beradi.

3. O'quvchilar o'rtasidagi aloqalarni kuchaytirish: Maqola, o'quvchilar o'rtasida muzokaralar, guruh ishlari va qo'shimcha faoliyatlar yordamida o'quvchi o'rtasidagi aloqalarni oshirishga imkon beradi. Bu, o'quvchilarning o'zlarining o'zaro muhitda fikrlarni almashish va jamoatda ishonch va hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi.

Interfaol metodlar, o'quvchilar faoliyati va ishtirokiyatini oshirishga yo'naltirilgan o'qitish usullari bo'ladi. Bu metodlar, o'quvchilarni passiv holatdan uzaklashtirib, ularga o'z o'rganish jarayonlarini o'zgartirishga imkon beradi.

Interfaol metodlarni quyidagi usullar bilan amalga oshirish mumkin:

1. Guruh ishlari: O'quvchilar birlikda vazifalarni bajarish, muzokaralar olib borish va jamiyatda ishonch va hamkorlikni rivojlantirish uchun guruhlar halida ishlaydilar.

2. Projektlar va amaliy mashg'ulotlar: O'quvchilar o'zlarining ilmiy qiziqishlari asosida projektlar va amaliy mashg'ulotlar ustida ishlaydilar. Bu, ularga o'zlarining ilmiy ko'nikmalari va ishlari orqali o'rganish imkonini beradi.

3. Problemlarga yondashish: O'quvchilarga muammolarni tahlil qilish, yechish yo'llarini izlash va tahlil qilishga yo'l qo'yimoq orqali o'rganish imkonini beradi.

4. O'quvchi o'rtasida muzokaralar: O'quvchilarni o'quvchi o'rtasida fikr almashish va muzokaralar orqali o'quv jarayonida ko'zni kuzatish, taqqoslash va ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini beradi.

5. O'quvchilarning o'ziga yo'l qo'yish: O'quvchilar o'z o'rganish jarayonlarini o'zlarining qiziqtiradigan mavzular ustida yo'lga qo'yish imkonini beradi. Bu, o'quvchilarga o'zlarining o'zining qiziqtiradigan mavzularini o'rganishga imkon beradi va ularga o'z fikrlarini ifoda qilish, savollar berish va muammolarga javob topish uchun motivatsiya beradi.

Interfaol metodlar, o'quvchilarning bilimini amalda osonlashtirish, ko'nikmalarni rivojlantirish, fikr almashish va hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi. Bu usullar, o'quvchilarni o'z o'rganish jarayonlariga aktiv tarzda qatnashishga intilishadi va o'quvchilarning o'zlarining bilimini oshirishga imkon beradi.

Interfaol metodlar, bir necha yutuqlarga ega bo'lgan o'qitish usullaridir:

1. O'quvchilar o'z o'rganish jarayonlariga aktiv tarzda qatnashishadi: Interfaol metodlar o'quvchilarni o'z fikrlarini ifoda qilish, muammolarga javob topish va o'quvchilar orasida muzokaralar va ishbilar yaratishga intilishadi. Bu, o'quvchilarning

o'zlarini qanday o'rganishni o'zlashtirishga imkon beradi va ularga o'z bilimlarini rivojlantirishga yordam beradi.

2. O'quvchilarning kritik tasavvurlarini va tahlil qilishlarini rivojlantirishadi: Interfaol metodlar o'quvchilarga muammolarni tahlil qilish, savollar berish va yangi yechimlar izlash imkonini beradi. Bu, o'quvchilarning tahliliy va kritik tasavvurlarini rivojlantirishga yordam beradi va ularga o'z fikrlarini ifoda qilish va jamiyatdagi muammolarga yechim topishda yordam beradi.

3. O'quvchilarning ishbilar yaratish va guruh ishlari orqali hamkorlik qilishadi: Interfaol metodlar o'quvchilarning ishbilar yaratish, guruh ishlari va jamiyatdagi muammolarga yechim topish orqali hamkorlik qilishini rivojlantirishga intilishadi. Bu, o'quvchilarning jamiyatda ishonch va hamkorlik bilan o'zaro aloqalarini rivojlantirishga imkon beradi.

4. O'quvchilarning o'ziga yo'l qo'ymasini rag'batlantiradi: Interfaol metodlar o'quvchilarni o'z o'rganish jarayonlariga yo'l qo'yishga rag'batlantiradi. Bu metodlar o'quvchilarning o'zlarining qiziqtiradigan mavzularini tanlash, o'z fikrlarini ifoda qilish va muammolarga javob topishga imkon beradi.

5. O'quv jarayonida maslahatlashish va bahslashga imkon beradi: Interfaol metodlar o'quvchilar orasida maslahatlashish, fikr almashish va muzokaralar orqali fikr almashtirishga intilishadi. Bu, o'quvchilarning o'z fikrlarini o'zgartirish, fikrlarini tartibga solish va o'z bilimlarini yanada oshirishga yordam beradi.

Interfaol metodlar o'quvchilarning aktiv qatnashishini rag'batlantiradi, ularning tahlil qilish va kritik tasavvurlarini rivojlantiradi, hamkorlik va guruh ishlari orqali o'quvchilar orasida hamkorlikni rivojlantiradi va o'quvchilarning o'ziga yo'l qo'yishini rag'batlantiradi. Bu usullar o'quvchilarning o'zlarini o'rganish va rivojlantirishda yutuqlarni taqdim etishga imkon beradi.

- Ona tilini o'rganish jarayonida interfaol metodlar, o'quvchilarning aktiv tarzda qatnashishini rag'batlantiradi va o'z fikrlarini ifoda qilish, muammolarga javob topish va hamkorlik qilish imkonini beradi. Bu metodlar o'quvchilarning o'zlarining o'rganish jarayonlarini o'zlashtirishga va o'z bilimlarini rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilar interfaol metodlar orqali o'rganish jarayonlarida qiziqishlarini oshirib, ilmiy sohadagi bilimlarini yanada oshirishlari mumkin.

- Interfaol metodlarni qanday foydalanishning osonligi o'quvchilarning aktivlik darajalarini oshirish, ularni muzokaralar, guruh ishlari va amaliy mashg'ulotlar orqali qatnashishga intilishadi. O'quvchilar interfaol metodlar orqali o'zlarining o'rganish jarayonlarini o'zlarining qiziqtiradigan mavzularini tanlash, tahlil qilish va ko'nikmalarni rivojlantirishga imkon beradi. Ularga qo'llanma ko'rsatish orqali interfaol metodlardan foydalanishni osonlashtirish mumkin. Bu ko'rsatmalarda interfaol metodlarning bajarilishi va qanday qo'llanishiga oid ma'lumotlar o'quvchilarga beriladi.

• Interfaol metodlardan foydalanish orqali foydalanuvchilar ona tilini yaxshiroq o'rganishlari mumkin. Bu metodlar o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda qilish, muammolarga javob topish, guruh ishlari va muzokaralar orqali hamkorlik qilish imkonini beradi. O'quvchilar interfaol metodlar orqali o'z bilim va ko'nikmalarni yanada oshirishlari, tahlil qilish va kritik tasavvurlarini rivojlantirishlari va o'z fikrlarini jamiyatda ifoda qilishlari uchun muhim imkoniyatlarni beradi. Buning natijasida foydalanuvchilar ona tilini yaxshiroq o'rganishlari va o'zlarining o'zining qiziqtiradigan mavzularida rivojlanishlari mumkin bo'ladi.

Interfaol metodlardan foydalanish quyidagicha bo'lishi mumkin:

1. Guruh ishlari hamkorlik: O'qituvchi, o'quvchilarni bir-biri bilan guruh ishlari va projeklarda hamkorlik qilishga intilishi mumkin. Bu, o'quvchilarni birgalikda fikr almashish, bir-birining fikrlariga e'tibor qilish va yaratuvchi ishlarni amalga oshirishga o'rnatadi.

2. Rol o'yinlari: O'quvchilar ona tilini o'rganish uchun rol o'yinlarini foydalanish orqali o'ynashadi. Misol uchun, o'quvchilar bir-birlariga mahalliy o'quvchilar yoki mehmonlar rovida muloqot qilishni o'ynayadilar. Bu, o'quvchilarning tilni amalda qo'llash va kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

3. Muzokaralar va muloqotlar: O'quvchilar orasida muzokaralar va muloqotlar o'tkazish orqali interfaol tarzda bilim almashish imkoniyatlarini yaratish mumkin. O'quvchilarga savollar berish, fikrlarini ifoda qilish va bir-birlari bilan tajriba almashishga intilishadi. Bu, o'quvchilarning fikrini ifoda qilish va o'zlarining bilimni yanada oshirishlari uchun yaxshi imkoniyatlarni beradi.

4. Amaliy mashg'ulotlar va projeklari: O'quvchilar ona tilini o'rganish uchun amaliy mashg'ulotlar va projeklari ustida ishlash orqali o'zlarining bilim va ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniyatlarini oladilar. Bu, o'quvchilarni o'z fikrlarini o'rganish, muammolarga yechim topish va o'z fikrlarini amalga oshirishga yordam beradi.

5. Teknologiya foydalanish: Interfaol metodlardan foydalanishning bir yutuqlari, tekno-logiyalardan foydalanishdir. O'quvchilar, interfaol o'rganish platformalari, elektronik sahifalar, online forumlar, interaktiv darslar va boshqalar kabi texnologiyalardan foydalanish orqali ona tilini o'rganishlari mumkin.

Ona tilini o'rganishda interfaol metodlardan foydalanishning foydasi va muhimligi quyidagicha umumiy qimmatli natijalar bilan ta'minlanadi:

1. Aktiv va qat'iyatli o'rganish: Interfaol metodlar o'quvchilarning passiv o'rganishdan uzaklashtirishga yordam beradi va ularga o'z o'rganish jarayonlarida aktiv tarzda qatnashish imkonini beradi. Bu, o'quvchilarni o'z fikrlarini ifoda qilish, muammolarga javob topish, guruh ishlari va muzokaralar orqali hamkorlik qilishga rag'batlantiradi. O'quvchilar o'zlarini o'rganishda aktivlik va qat'iyat darajasini oshirishadi.

2. Ko'nikmalarni rivojlantirish: Interfaol metodlar o'quvchilarni ko'nikmalarni rivojlantirishga yondashishga yordam beradi. Guruh ishlari, muzokaralar, amaliy mashg'ulotlar va projektlar orqali o'quvchilarning ixtisoslashtirilgan ko'nikmalarni rivojlantirish va o'zlashtirish imkonini beradi. Bu, o'quvchilarning o'zlarining bilim va qobiliyatlarini rivojlantirishga imkon beradi.

3. Fikr almashish va kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirish: Interfaol metodlar o'quvchilarning fikr almashish va kommunikatsiya qobiliyatlarini yanada rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilar muzokaralar, muloqotlar, rol o'yinlari va guruh ishlari orqali fikrini ifoda qilish, savollar berish va bir-biriga e'tibor qilishni o'ynash orqali o'z fikrlarini rivojlantirish va kommunikatsiya jarayonlarini mustahkamlash imkonini beradi.

4. Muammolarga yechim topish qobiliyatini rivojlantirish: Interfaol metodlar o'quvchilarni muammolarga tahlil qilish, savollar berish va yangi yechimlar izlashga intilishadi. Bu, o'quvchilarning muammolarga lojika va analitik qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Ularga o'zlarining o'rganish jarayonlarida o'quvchilar o'zlariga tegishli muammolarni tahlil qilish va yechishga intilishadi.

5. O'quvchilarning o'zining o'rganish jarayonlarini o'zlashtirish: Interfaol metodlar o'quvchilarni o'zining o'rganish jarayonlarini o'zlashtirishga yordam beradi. O'quvchilar o'zlarining qiziqtiradigan mavzularini tanlash, o'zlarining bilimlarini oshirish uchun o'zlariga yo'l qo'yish imkonini beradi. Bu, o'quvchilarning o'zining o'rganish jarayonlarida o'z bilimlarini oshirish va rivojlantirishga yo'l qo'ymasini rag'batlantiradi.

Shunday qilib, ona tilini o'rganishda interfaol metodlardan foydalanishning foydasi va muhimligi, o'quvchilarning aktiv va qat'iyatli o'rganishini ta'minlash, ko'nikmalarni rivojlantirish, fikr almashish va kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirish, muammolarga yechim topish qobiliyatini rivojlantirish va o'quvchilarning o'zining o'rganish jarayonlarini o'zlashtirishga imkon berish bilan bog'liq. Bu natijalar o'quvchilarning ona tilini yaxshiroq o'rganishlari va o'zlarining bilimlarini oshirishlari uchun muhimdir.

Interfaol metodlardan foydalanishning ona tilini o'rganishda muhimligi va foydasi haqida xulosa quyidagicha bo'lishi mumkin:

Interfaol metodlar, o'quvchilarni o'z o'rganish jarayonlarida aktiv qatnashishga rag'batlantirish, ko'nikmalarni rivojlantirish, fikr almashish va kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirish, muammolarga yechim topish qobiliyatini oshirish va o'quvchilarning o'zining o'rganish jarayonlarini o'zlashtirish imkonini beradi.

Ona tilini o'rganishda interfaol metodlardan foydalanishning muhimligi, o'quvchilarning pasiv holatdan uzaklashtirilishi va o'z bilimlarini yanada oshirishlari uchun yaxshi imkoniyatlarni yaratishidir. Interfaol metodlar, o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda qilish, muammolarga javob topish, guruh ishlari, muzokaralar va amaliy

mashg'ulotlar orqali hamkorlik qilish imkonini beradi. Bu metodlar o'quvchilarning fikrini ifoda qilish, savollar berish, bir-biriga e'tibor qilish, tahlil qilish va yechish jarayonlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Interfaol metodlar, o'quvchilarni ko'nikmalarni rivojlantirishga yondashish va o'zlarining bilim va ko'nikmalarni oshirishga imkon beradi. Bu metodlar guruh ishlari, muzokaralar, amaliy mashg'ulotlar va proyektlar orqali o'quvchilarni ixtisoslashgan ko'nikmalarni rivojlantirish va o'zlashtirish imkonini beradi.

Ona tilini o'rganishda interfaol metodlardan foydalanish, o'quvchilarning fikr almashish va kommunikatsiya qobiliyatlarini yanada rivojlantirishga yordam beradi. Muzokaralar, muloqotlar, rol o'yinlari va guruh ishlari orqali o'quvchilarni fikrini ifoda qilish, savollar berish, bir-biriga e'tibor qilishni o'ynash orqali o'z fikrlarini rivojlantirish va kommunikatsiya jarayonlarini mustahkamlash imkonini beradi.

Interfaol metodlardan foydalanish, o'quvchilarni muammolarga tahlil qilish, savollar berish va yangi yechimlar izlashga intilishadi. Bu, o'quvchilarning muammolarga logika va analitik qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Ularga o'zlarining o'rganish jarayonlarida o'quvchilar o'zlariga tegishli muammolarni tahlil qilish va yechishga intilishadi.

Ona tilini o'rganishda interfaol metodlardan foydalanish, o'quvchilarning o'zining o'rganish jarayonlarini o'zlashtirishga yordam beradi. O'quvchilar o'zlarining qiziqtiradigan mavzularini tanlash, o'zlarining bilimlarini oshirish uchun o'zlariga yo'l qo'yish imkonini beradi. Bu, o'quvchilarning o'zining o'rganish jarayonlarida o'z bilimlarini oshirish va rivojlantirishga yo'l qo'ymasini rag'batlantiradi.

Shunday qilib, ona tilini o'rganishda interfaol metodlardan foydalanish, o'quvchilarning o'zlarining o'rganish jarayonlarida aktiv qatnashish, ko'nikmalarni rivojlantirish, fikr almashish va kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirish, muammolarga yechim topish qobiliyatini rivojlantirish va o'quvchilarning o'zining o'rganish jarayonlarini o'zlashtirishiga imkon beradi. Bu natijalar o'quvchilarning ona tilini yaxshiroq o'rganishlari va o'zlarining bilimlarini oshirishlari uchun muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xolmurotov, X. S., Xusainova, Z. M., Duschanov, N. S., Abdullayev, R. A., & Yangibayeva, O. S. qizi. (2022). Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalar. *Science and Education*, 3(1), 491–495. Retrieved from <https://opendscience.uz/index.php/sciedu/article/view/2350>

2. Xolmurotov, X. S., Qurbanova, X. D., Madaminova, F. M., Madaminov, B. R., Jumaniyozova, S. B., & Saidova, L. B. (2021). Ta'limida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash. *Science and Education*, 2(12), 551–556. Retrieved from <https://opendscience.uz/index.php/sciedu/article/view/2207>

3. Safasheva, I., & Xolmuratov, X. S. (2021). Ta'lim-tarbiya faoliyatida gumanitar yo'naltirilgan yondashuvni qo'llash xususiyatlari. *Science and Education*, 2(5), 641–648. Retrieved from <https://openscience.uz/index.php/sciedu/article/view/1435>

4. Kwon, O., & Bai, H. (2019). The Effects of Interactive Teaching Methods on Student Achievement: A Meta-Analysis. *Educational Technology & Society*, 22(4), 127-140.

5. Hattie, J., & Yates, G. C. R. (2014). *Visible learning and the science of how we learn*. Routledge.

6. Bransford, J., Brown, A. L., & Cocking, R. R. (2000). *How people learn: Brain, mind, experience, and school*. National Academies Press.

7. Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.